

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ
МАТЕРИНСТВА І ДИТИНСТВА

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціально-правовий захист материнства і дитинства
Викладач (-і)	Скоморовська Ірина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	0665590283
Е-mail викладача	iryna.skomorovska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна / заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Вивчення дисципліни «Соціально-правовий захист материнства і дитинства» спрямований на оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями про особливості системи соціального захисту материнства і дитинства в Україні; нормативної бази, ухвалені в даній сфері; а також, вивчення особливостей соціального захисту таких категорій як діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають в складних життєвих обставинах тощо. Програма курсу передбачає теоретичне та практичне опанування здобувачами вищої освіти основ педагогічної професії, особливості педагогічної діяльності вихователя ЗДО, його професіоналізму.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Мета вивчення навчальної дисципліни</u> – це формування професійної компетентності майбутнього вихователя ЗДО шляхом ознайомлення з системою соціального захисту материнства і дитинства в Україні, а також вітчизняною та міжнародною нормативною базою; формування у майбутніх вихователів загального уявлення про різні категорії дітей, які потребують соціального захисту, недопущення булінгу або іншого виду насилля стосовно вихованців.</p> <p><u>Цілі вивчення дисципліни:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - сформулювати здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з основ соціально-правового захисту материнства і дитинства; - оволодіти знаннями щодо чинних нормативно-правових документів, 	

пов'язаних з охороною дитинства, зокрема з соціальним захистом дітей-інвалідів (та дітей з ООП);

- сформуванню уявлення про роботу міжнародних організацій у сфері захисту дитинства (ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО тощо)

- формувати сучасного вихователя ЗДО, який прагне до самоосвіти, саморозвитку, до постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності (за стандартом вищої освіти України):

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Загальні компетентності (за професійним стандартом):

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК.05 Здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити (підприємницька

компетентність).

Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу:

-Психоемоційна - здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії; здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість.

-Педагогічне партнерство - здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності; здатність залучати учасників освітнього процесу на засадах партнерства та взаємної відповідальності; здатність до командної взаємодії.

-Морально-етична - здатність враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень.

Професійний розвиток та самовдосконалення

-Здатність до навчання впродовж життя - здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності; здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту.

-Інформаційно-комунікаційна - здатність орієнтуватись в інформаційному просторі; здатність ефективно використовувати ІКТ та електронні освітні ресурси в професійній діяльності; здатність дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі.

Програмні результати навчання:

ПРН-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти

ПРН-07 Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПРН-11 Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПРН-13 Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПРН-17 Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно - і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.

Вид заняття

Загальна кількість годин

Лекції	12/4		
Практичні	18/6		
Самостійна робота	60/80		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
5	012 Дошкільна освіта	третій	За вибором
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні	сам. робота
Тема 1. Охорона дитинства і материнства (вступна лекція)	2	2	10/6
Тема 2. Характеристика інституту материнства і дитинства України: історичний аспект	2	4/2	12/14
Тема 3. Охорона материнства і дитинства в Україні	2/2	4/2	16/10
Тема 4. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.	2/2	2	10/14
Тема 5. Соціальний захист дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах	2	2/2	14/16
Тема 6. Соціальний захист різних категорій дітей, які потребують підтримки	2	4	18/20
ЗАГ:	12/4	18/6	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання курсу	<p>З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf .</p> <p>Вид контролю – залік Максимальна оцінка – 100 балів</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Письмові роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття. Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії).</p>
Семінарські (практичні) заняття	<p>Семінарські та практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх практичних занять протягом двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських та практичних заняттях, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.</p>
Підсумковий контроль	Залік
7. Політика навчальної дисципліни	

Академічна доброчесність. Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічна доброчесність осіб, що навчаються та працюють в університеті, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

- Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за адресою:
<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта. Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra. Можливість зарахування неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) Ознайомитися з положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalnaosvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Бориченко К.В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України : монографія / К.В. Бориченко. – Одеса : Фенікс, 2015. – 302 с.
2. Бурлака О. С. Соціальний захист сім'ї, дитинства, материнства та батьківства в Україні: теоретико-правові проблеми: монографія / О.С. Бурлака. - Харків : ТОВ «В справі», 2016. - 448 с.
3. Бурлака О. Сучасний стан правового регулювання соціального захисту сім'ї, дитинства, материнства та батьківства в Україні (2020) // <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/22.pdf>
4. Європейська конвенція про здійснення прав дітей : міжнародний документ від 25.01.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_135.

5. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена в рез. 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
6. Коломоець Н. В. Адміністративно-правовий захист прав дитини в Україні : монографія. Харків : Панов, 2019. 352 с.
7. Конвенція Про охорону материнства : міжнародний документ від 28.06.1952 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_122#Text
8. Конституція України.
9. Концепція безпечного материнства : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-2002-p#Text>
10. Про Довгострокову програму поліпшення становища жінок, сім'ї, охорони материнства і дитинства : постанова від 28.07.1992 р. № 431 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/431-92-п#Text>
11. Яригіна Є.П. Соціальне забезпечення сімей з дітьми: міжнародний досвід та українська модель: монографія /Є.П. Яригіна. – Х.: Монолит, 2016. – 196 с.

Викладач _____

Ірина СКОМОРОВСЬКА